

'Geweldig, absoluut onweerstaanbaar.'

The Independent

Vier plus één

Auteur van de bestseller *Voor jou*

JOJO MOYES

ROMAN

JOJO MOYES

Vier
plus één

De Fontein

Eerste druk oktober 2014

Oorspronkelijke titel *The One Plus One*

Oorspronkelijke uitgever Michael Joseph, an imprint of the Penguin Group, Ltd.

Copyright © 2014 Jojo Moyes

The moral right of Jojo Moyes to be identified as the author of this work has been asserted by her in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2014 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Anna Livestro

Omslagontwerp Marry van Baar

Omslagillustratie © The Artworks Inc

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 325 1471 6

ISBN e-book 978 90 325 1472 3

NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

1

Jess

Jess Thomas en Nathalie Benson zaten ineengezakt op hun stoelen in het schoonmaakbusje, dat ver genoeg van Nathalies huis stond geparkeerd om niet te kunnen worden gezien. Nathalie rookte. Ze was zes weken geleden gestopt. Voor de vierde keer.

‘Tachtig pond per week, vaste prik. En vakantiegeld.’ Nathalie slaakte ineens een gil. ‘Verdomme. Ik heb zin om die snol van die vervloekte oorbel op te zoeken en haar in elkaar te timmeren, want door haar zijn we onze beste klus kwijt.’

‘Misschien wist ze niet dat hij getrouwd was.’

‘Dat wist ze donders goed.’ Voor ze Dean had leren kennen, had Nathalie twee jaar iets gehad met een man die niet één, maar twee andere gezinnen had aan de andere kant van Southampton. ‘Een alleenstaande man heeft geen sierkussentjes in harmoniërende kleuren op zijn bed liggen.’

‘Neil Brewster anders wel,’ zei Jess.

‘67 procent van de muziekcollectie van Neil Brewster bestaat uit Judy Garland, en de rest is Pet Shop Boys.’

Jess en Nathalie maakten al bijna drie jaar het vakantiehuis van meneer en mevrouw Ritter schoon, al sinds het Beachfront Holiday Park nog half paradijs, half bouwput was. In de tijd dat de projectontwikkelaars de plaatselijke bevolking toegang tot het zwembad beloofden, en iedereen op het hart drukten dat het kleine kustplaatsje op allerlei manieren zou profiteren van een groot, chic bouwproject als dit, in plaats van dat het alles wat er nog aan leven was zou opzuigen. De tamelijk ongeïnspireerde naam van hun bedrijfje, Benson & Thomas Cleaning Services, stond op de zijkant van hun kleine witte bestelbusje. Nathalie had er: ‘Een beetje vies?’

Kunnen wij u misschien helpen' onder gestencild, totdat Jess haar erop wees dat de helft van de telefoontjes die dat opleverde niets met schoonmaken te maken hadden.

Tegenwoordig zaten bijna al hun klanten in Beachfront. In de stad had vrijwel niemand meer geld – of zin – om een schoonmaakster in te huren, behalve de huisartsen, de advocaat en een handvol klanten zoals mevrouw Humphrey, die zelf niets meer kon vanwege haar reuma. Aan de ene kant was het prima werk; je kon zelfstandig werken, je eigen uren indelen, en in goede tijden je eigen klanten kiezen. Vreemd, maar het nadeel waren niet die vervelende klanten (en er zat er altijd minstens eentje tussen), of het vuil, of het feit dat jij je net een treetje lager op de ladder bevond dan wat je vroeger voor ogen had gehad, omdat je de wc van een ander schoonmaakte. Jess had er geen problemen mee om anderen vlekken te verwijderen of klonten haar uit het doucheputje te pulken (wat zij gek genoeg niet had). Het kon haar zelfs niet schelen dat de meeste mensen die een vakantiehuis huurden zich geroepen voelden om een week lang de beest uit te hangen en er een zwijnenstal van te maken waar ze thuis nooit in zouden willen zitten, omdat ze wisten dat er toch een schoonmaakster kwam.

Nee, het nadeel was dat je veel meer te weten kwam over anderen leven dan je lief was.

Jess zou je kunnen vertellen over de geheime koopverslaving van mevrouw Eldridge: de prullenbak in de badkamer zat vol met bonnetjes van designerschoenen en in haar kledingkast lagen tassen vol ongedragen kleding, met de prijskaartjes er nog stevig aan. Ze zou je kunnen vertellen dat Lena Thompson al vier jaar probeerde om zwanger te worden, en dat ze twee zwangerschapstests per maand gebruikte (terwijl het gerucht ging dat ze het nooit deed). Ze zou je kunnen vertellen dat meneer Mitchell in het grote huis achter de kerk een maandsalaris met vijf nullen verdiende (hij liet zijn loonstrookjes altijd op het tafeltje in de gang liggen; volgens Nathalie deed hij dat expres) en dat zijn dochter stiekem rookte in de badkamer en al haar sigarettenpeuken in keurige rijtjes in het raamkozijn legde.

Als ze er het type naar was geweest, had ze je precies kunnen zeggen wie altijd onberispelijk het huis uit ging, elk haartje op zijn

plek, gelakte nagels, lichtjes bestoven met een duur parfum, en er desondanks geen enkel probleem mee had haar vuile ondergoed vol in het zicht op de grond te laten liggen. Of ze kon je vertellen over puberjongens wier stijve handdoeken ze niet zonder een tang wilde aanvatten. Dan waren er nog de stellen die elke nacht in aparte bedden sliepen en waarvan de vrouw opgewekt vroeg of ze het bed in de logeerkamer wilde verschonen omdat ze ‘de laatste tijd zo verschrikkelijk veel bezoek hebben gehad’, en de wc’s waar je alleen met een gasmasker in kon en waar je eigenlijk zo’n waarschuwingbordje met een doodshoofd op moest hangen vanwege de stank.

En dan had je nog af en toe een aardige klant zoals Lisa Ritter bij wie je gewoon langsging om te stofzuigen, maar waar je vandaan kwam met informatie die je liever niet had gehad – en met een diamanten oorbel.

‘Deze is waarschijnlijk van mijn dochter,’ had Lisa Ritter gezegd, en haar stem trilde een beetje omdat ze probeerde zich in te houden terwijl ze de oorbel in haar hand hield. ‘Ze is hem vast verloren toen ze laatst weer eens thuis was. Ze heeft precies zo’n paar.’

‘Ach, natuurlijk,’ zei Jess. ‘Die is waarschijnlijk deze kant opgeschopt. Of mee naar binnen gekomen met iemands schoen. We dachten al dat het zoiets zou zijn. Sorry, als ik had geweten dat hij niet van u was, zou ik u er nooit mee hebben lastiggevallen.’ En op dat moment, toen mevrouw Ritter zich van hen wegdraaide, wist ze dat dit het einde was. Wie iemand slecht nieuws brengt, wordt daar nooit voor beloond.

Aan het eind van de straat viel een dik ingepakte peuter langzaam op de grond als een geveld boom. Na een korte stilte slaakte hij een ijl kreetje. Een paar huizen verderop kwam Terry Blackstone van onder de motorkap van zijn Ford Focus tevoorschijn, een auto die al anderhalf jaar niet meer reed, en hij keek naar waar het lawaai vandaan kwam.

‘Nou ja, je hebt gehoord wat ze laatst zei, Lisa Ritter zou nog liever haar kapper aan de kant zetten dan ons.’

Nathalie trok een gezicht; die was ervan overtuigd dat Jess bij een nucleaire apocalyps nog naar het lichtpuntje zou zoeken. ‘Dan haar schönmaaksters. Dat is wat anders. Het maakt haar echt niet uit of wij komen of Speedicleanz of Maids with Mops.’ Nathalie schud-

de haar hoofd. ‘Nee. Wij zullen nu voor haar altijd de schoonmakers zijn die het weten van haar vreemdgaande echtgenoot. Vrouwen als zij hebben daar moeite mee. Het gaat allemaal om de schone schijn, toch?’

Jess legde haar blote voeten op het dashboard en liet haar hoofd in haar handen vallen. ‘Verdomme. Waar moeten we dat geld nu vandaan halen, Nat? Dit was onze beste klus.’

‘Het huis was altijd smetteloos. We hoefden eigenlijk alleen maar twee keer in de week alles een beetje op te poetsen.’ Nathalie staarde uit het raam.

‘En ze betaalde altijd op tijd.’

‘En ze gaf ons van alles.’

Jess zag steeds de diamanten oorbel voor zich. Waarom hadden ze dat ding niet gewoon genegeerd? Ze hadden hem nog beter kunnen stelen. ‘Oké, dus die gaat ons aan de dijk zetten. Laten we het maar ergens anders over hebben, Nat. Ik kan geen potje janken voor ik in de pub aan de slag moet.’

‘Heeft Marty deze week nog gebeld?’

‘Dáár wilde ik het dus niet over hebben.’

‘Maar heeft hij nou gebeld, of niet?’

Jess zuchtte. ‘Yep.’

‘Heeft hij nog gezegd waarom hij vorige week niet had gebeld?’ Nathalie duwde Jess’ voeten van het dashboard.

‘Nee.’ Jess voelde dat Nathalie haar aanstaarde. ‘En nee, hij heeft ook geen geld overgemaakt.’

‘Kom op. Je moet de instanties op hem afsturen. Dit kan zo toch niet? Hij moet toch zeker betalen voor zijn eigen kinderen?’

Dat argument kwam wel vaker ter sprake. ‘Hij... Het gaat nog steeds niet goed met hem,’ zei Jess. ‘Ik kan hem niet nog meer onder druk zetten. Hij heeft nog geen werk.’

‘Maar je hebt dat geld nu echt nodig. Tot we weer een klus hebben zoals bij Lisa Ritter. Hoe is het met Nicky?’

‘O, ik ben naar het huis van Jason Fisher geweest om met zijn moeder te praten.’

‘Dat meen je niet! Ik ben als de dood voor dat mens. Zou ze ervoor zorgen dat hij Nicky met rust laat?’

‘Zoiets, ja.’

Nathalie bleef naar Jess kijken en liet haar kin een paar centimeter zakken.

‘Ze zei dat ze me helemaal lens zou slaan als ik ooit nog een voet op haar stoep waagde te zetten. Mij en mijn... hoe zei ze het ook weer? ... mij en mijn “gestoorde kroost”.’ Jess klapte de spiegel naar beneden, bekeek haar haar en trok haar paardenstaart aan. ‘O, en toen zei ze nog dat Jason nog geen vlieg kwaad zou doen.’

‘Tuurlijk niet.’

‘Het was niet erg. Ik had Norman bij me. En die schat draaide een enorme drol naast haar Toyota en laat ik nou vergeten zijn een plastic zakje mee te nemen.’

Jess had haar voeten weer op het dashboard gelegd.

Nathalie duwde ze weer weg en veegde het dashboard af met een vochtig doekje. ‘Maar serieus, Jess. Hoelang is Marty nu al weg? Twee jaar? Je moet weer een keer het zadel in. Je bent nog jong. Je kunt niet eindeloos blijven wachten tot hij alles op een rijtje heeft,’ zei ze met een grimas.

‘Het zadel. Leuk.’

‘Liam Stubbs is gek op je. Dat zou helemaal geen gekke keus zijn.’

‘Liam Stubbs is gek op alles met twee x-chromosomen.’ Jess deed het raampje dicht. ‘Ik lees liever een boek. En trouwens, de kinderen hebben al genoeg meegemaakt; die zitten echt niet te wachten op een spelletje En Dit Is Jullie Nieuwe Oom. Nou goed?’ Ze keek op en trok haar neus op naar de lucht. ‘Ik moet nog koken en dan moet ik me omkleden voor de pub. Ik bel nog wel een rondje voor ik ga om te vragen of er nog klanten zijn waar we extra kunnen schoonmaken. En je weet het niet, misschien belt ze ons niet af.’

Nathalie draaide haar raampje omlaag en blies een lange rookpluim uit. ‘Tuurlijk niet, Dorothy. En je volgende klus is het schoonmaken van Smaragdstad aan het eind van de weg van gele klinkers.’

Op Seacove Avenue nummer 14 was het geluid van verre ontplofingen te horen. Tanzie had pas nog uitgerekend dat Nicky sinds hij zestien was 88 procent van zijn vrije tijd in zijn slaapkamer doorbracht. Jess begreep dat best.

Ze zette haar schoonmaakkraat in de hal, hing haar jas op, en met het vertrouwde lichte ongenoegen over de sletse staat van haar

vloerbedekking duwde ze zijn deur open. Hij droeg een koptelefoon en was bezig iemand dood te schieten; de stank van wiet was zo sterk dat ze ervan moest kokhalzen.

‘Nicky,’ zei ze en iemand spatte uit elkaar in een kogelregen. ‘Nicky.’ Ze liep naar hem toe en trok zijn koptelefoon van zijn hoofd, zodat hij zich omdraaide, heel even verward keek, als iemand die uit zijn slaap gehaald werd. ‘Dus je bent hard aan het leren?’

‘Even een pauze.’

Ze pakte een asbak op en hield hem die voor. ‘Ik dacht dat ik hier iets over gezegd had.’

‘Die is nog van gisteravond. Ik kon niet slapen.’

‘Niet hier in huis, Nicky.’ Het had geen zin om het hem überhaupt te verbieden. Al die kinderen deden het. Ze mocht zich gelukkig prijzen dat hij pas op zijn vijftiende was begonnen.

‘Is Tanzie al terug?’ Ze boog zich om verdwaalde sokken en bekers van de grond te rapen.

‘Nee. O, en school belde na de lunch.’

‘Waarover?’

Hij typte iets in zijn computer en draaide zich toen naar haar om. ‘Weet ik niet. Iets met school.’

Op dat moment zag ze het. Ze tilde een lok van zijn zwart geverfde haar op en daar zat het: een nieuwe wond op zijn jukbeen. Hij dook weg. ‘Gaat het?’

Hij haalde zijn schouders op en keek weg.

‘Hebben ze je weer te pakken gehad?’

‘Er is niks.’

‘Waarom heb je me niet gebeld?’

‘Geen beltegoed meer.’ Hij leunde achterover en schoot een virtuele handgranaat af. Het scherm ontplofte in een vuurbal. ‘Het nummer ligt op tafel. Als het over mij gaat, ik was vrijdag gewoon op school. Dan hebben ze me zeker niet gezien.’ Hij zette zijn koptelefoon op en wendde zich weer tot het scherm.

Nicky was acht jaar geleden fulltime bij Jess komen wonen. Hij was de zoon van Marty en Della, een vrouw met wie Marty in zijn tiener-tijd kort iets mee gehad had. Toen hij er pas was, was hij stil en op zijn hoede. Hij had magere, lange armen en benen en een krankzin-

nige eetlust. Zijn moeder had nieuwe vrienden gemaakt en was uiteindelijk ergens in de Midlands in Noord-Engeland gaan wonen met een man die Big Al heette, en die nooit iemand aankeek en een groot blik bier in zijn oversized vuist geklemd hield, als een handgranaat. Nicky was door schoonmakers slapend aangetroffen in de kleedkamer op school, en toen de kinderbescherming weer eens belde, had Jess gezegd dat hij wel bij hen kon wonen. ‘Daar zat je net op te wachten,’ had Nathalie gezegd. ‘Nog iemand om voor te zorgen.’

‘Hij is mijn stiefzoon.’

‘Je hebt hem twee keer gezien in vier jaar tijd. En je bent nog geen twintig.’

‘Nou ja, zo werkt dat tegenwoordig met gezinnen. Het is niet alleen maar vader, moeder en 2,4 kindjes.’

Achteraf had ze zich wel eens afgevraagd of dat soms de laatste druppel was geweest; of dat de reden was waarom Marty zijn verantwoordelijkheid voor zijn gezin helemaal maar had afgezworen. Maar Nicky was een goed joch, onder al dat ravenzwarte haar en dat oogpotlood. Hij was lief voor Tanzie en als hij een goede dag had, kon Jess met hem praten en lachen en gaf hij haar soms zelfs een knuffel, en ze was blij met hem, ook al voelde het wel eens alsof hij voornamelijk nog een extra iemand was om over in de rats te zitten.

Ze stapte de tuin in met haar telefoon en haalde diep adem. Haar maag voelde verknoopt van de spanning. ‘Eh... hallo? U spreekt met Jessica Thomas. Ik moest u terugbellen.’

Stilte.

‘Als het over Nicky gaat, ik heb zijn rooster gecontroleerd. Hij zei dat hij thuis mocht leren voor zijn repetities en ik dacht dat ze dat tegenwoordig zo –’

‘Mevrouw Thomas, ik belde u over Tanzie.’

De paniek sloeg toe. Ze keek naar het telefoonnummer. ‘Tanzie? Is... is alles goed met haar?’

‘Het spijt me, ik had het moeten uitleggen. U spreekt met meneer Tsvangarai, Tanzies wiskundeleraar.’

‘O.’ Ze zag hem voor zich: een lange man in een grijs pak. Het gezicht van een begrafenisondernemer.

‘Ik wilde even met u praten omdat ik een paar weken geleden

een interessant gesprek had met een voormalige collega van me die op St Anne's werkt.'

'St Anne's?' Jess fronste. 'Die privéschool?'

'Ja. Ze hebben een beurs voor kinderen die uitzonderlijk begaafd zijn op het gebied van wiskunde. En zoals u weet hadden wij Tanzie al als "Begaafd en Getalenteerd" aangemerkt.'

'Omdat ze goed is in wiskunde.'

'Beter dan goed. Enfin, we hebben haar verleden week een toets laten doen. Heeft ze u daarover verteld? Ik heb wel een brief gestuurd maar ik weet niet of u die hebt gelezen.'

Jess keek met half toegeknepen ogen naar de lucht. Een paar minuten verderop begon Terry Blackstone mee te zingen met de radio. Hij blèrde altijd mee met Rod Stewart als hij dacht dat niemand hem kon horen.

'We hebben de resultaten vanochtend binnengekregen. En ze heeft het goed gedaan. Heel erg goed. Mevrouw Thomas, als u het goedvindt zouden ze haar graag interviewen voor een gesubsidieerde plek op die school.'

Ze papegaaide: 'Een gesubsidieerde plek?'

'Voor kinderen met uitzonderlijk veel talent heeft St Anne's plekken waar de school het grootste deel van het schoolgeld voor op zich neemt. Het zou betekenen dat Tanzie een absolute topopleiding krijgt. Ze heeft heel veel aanleg voor cijfers, mevrouw Thomas. Ik denk dat dit een geweldige kans voor haar zou zijn.'

'St Anne's? Maar... dan moet ze met de bus naar de andere kant van de stad. En dan heeft ze een uniform nodig en zo. Ze – ze kent er niemand.'

'Ze maakt wel weer vrienden. Dat zijn maar details, mevrouw Thomas. Laten we eerst eens zien waar de school mee komt. Tanzie is een uitermate begaafd meisje.' Hij zweeg. Toen zij niet reageerde, zei hij met zachte stem: 'Ik geef nu al bijna tweëntwintig jaar wiskunde, mevrouw Thomas. En ik heb nog nooit een kind meege maakt dat wiskundige concepten doorgrondt zoals zij dat doet. Ik geloof dat ze zelfs het punt voorbij is waarop ik haar nog iets kan leren. Algoritmen, kansberekening, priemgetallen –'

'Oké. Nu kan ik u niet meer volgen, meneer Tsvangarai. Begaafd en getalenteerd snap ik nog, maar dan houdt het op.'

Hij grinnikte. ‘Ik neem nog contact met u op.’

Ze hing op en ging moeizaam zitten op de witte plastic tuinstoel die er al stond toen ze hier kwamen wonen en waar inmiddels een dun laagje smaragdgroen mos op lag. Ze staaarde in het niets door het raam naar binnen, langs de gordijnen die Marty altijd te felgekleurd vond, naar het roodplastic driewielertje dat ze nog steeds niet weg had gedaan, naar de sigarettenpeuken van de burens die als confetti op haar pad uitgestrooid waren, naar de rotte planken in de schutting waar de hond altijd zijn kop door wilde steken. Ondanks haar volgens Nathalie ontorechte optimisme, merkte Jess dat haar ogen zich onverwacht met tranen vulden.

Als de vader van je kinderen zijn biezen pakte had dat allerlei vreselijke gevolgen: geldproblemen, woede die je omwille van je kinderen moest onderdrukken, de manier waarop de meeste vriendinnen die nog wel tot een stel behoorden je behandelden, alsof je er met hun man vandoor wilde. Maar het ergste, veel erger dan de eindeloze, niet-aflatende, ronduit uitputtende financiële en energieverslindende problemen, was dat je als alleenstaande ouder die geen idee had hoe het verder moest zo verschrikkelijk eenzaam was.

2

Tanzie

Op de parkeerplaats van St Anne's stonden zesentwintig auto's. Twee rijen van dertien grote, glimmende auto's met de neuzen naar elkaar toe aan weerszijden van een grindpad, die in en uit de parkeerplaatsen gleden met een gemiddelde hoek van 41 graden, voor de volgende erin reed.

Tanzie keek ernaar terwijl ze met mama de weg overstak bij de bushalte. De bestuurders praatten illegaal in hun telefoons of zeiden iets tegen blonde baby's met lege blikken in het kinderzitje op de achterbank. Mama stak haar kin omhoog en speelde met haar sleutels in haar vrije hand alsof het de sleutels van de auto waren en zij en Tanzie toevallig verderop geparkeerd hadden. Ze keek steeds over haar schouder. Tanzie dacht dat ze vast bang was om een van haar schoonmaakklanten tegen het lijf te lopen en dat die haar zouden vragen wat ze daar deed.

Ze was nog nooit binnen geweest in St Anne's, hoewel ze er minstens tien keer met de bus langs gereden was, want hun tandarts zat aan deze weg. Vanbuiten zag je alleen een eindeloos lange heg die precies op 90 graden gesnoeid was (ze vroeg zich af of de tuinman soms een hoekmeter gebruikte) en van die hoge bomen met vriendelijke, laaghangende takken die over de sportvelden wuifden alsof ze er stonden om de kinderen aan hun voeten te beschermen.

De kinderen op St Anne's gooiden geen tassen naar elkaars hoofd en stonden niet op een kluitje op de hoek van het schoolplein iemand tegen de muur te drukken om hem van zijn lunchgeld te beroven. Er waren geen vermoeid klinkende leraren die hun best deden om de pubers hun klaslokaal in te leiden. De meisjes hadden hun rokken niet in de taille opgerold en kamden hun haar niet ach-

terover. Er was helemaal niemand die rookte. Veel leerlingen droegen een bril. Haar moeder kneep even in haar hand. Tanzia zou willen dat ze niet zo gespannen keek. 'Mooi hè, mam?'

Ze knikte. 'Ja.' Het kwam er piepend uit.

'Meneer Tsvangarai vertelde me dat alle zesdeklassers met wiskunde in hun pakket een 8 of hoger halen. Goed hè?'

'Geweldig.'

Tanzia trok een beetje aan mama's hand zodat ze sneller bij het kantoor van de rector zouden zijn. 'Denk je dat Norman me mist als ik zulke lange dagen maak?'

'Lange dagen.'

'St Anne's gaat pas om zes uur uit. En op dinsdag en donderdag is er wiskundeclub, en daar wil ik zeker heen.'

'Tanzia,' zei ze, en ze bleef staan.

'Mama. Kíjk.' Er liep een meisje langs dat een boek aan het lezen was. Ze las, echt waar. Nicky had gezegd dat ze je in elkaar ramden als je met een boek over het plein van McArthur's liep. Je moest je boeken verstoppertjes, als sigaretten.

Haar moeder keek haar even aan. Ze zag er zo ontzettend moe uit. Ze was tegenwoordig altijd moe. Ze zette zo'n glimlach op die geen echte lach was, en ze liepen naar binnen.

'Hallo, mevrouw Thomas. Hallo, Costanza. Wat ontzettend leuk jullie te ontmoeten. Ga zitten.'

De kamer van de rector had een hoog plafond, wit en prachtig gedecoreerd, als een bruidstaart. Om de twintig centimeter zat een rozetje van wit pleisterwerk, en precies halverwege zat steeds een rozenknopje. De kamer stond vol met oude meubels en door een groot erkerraam zag je een man die met een rolmachine heen en weer liep over een cricketveld. Op een klein tafeltje had iemand een blad met koffie en zelfgebakken koekjes gezet. Het duurde een paar minuten voordat Tanzia doorhad dat die voor hen bedoeld waren. 'Mag ik er eentje?' vroeg ze, en de rector duwde ze haar kant op.

'Uiteraard.'

'Met je mond dicht kauwen,' mompelde mama.

Ze waren zo ontzettend lekker. Je kon proeven dat ze versgebakken waren. Voordat papa wegging bakte mama ook altijd koekjes,

en die smaakten precies zo. Ze ging op de rand van de bank zitten en staarde de twee mannen tegenover zich aan. Die ene met de snor glimlachte als een zuster voor ze je een injectie gaf. Mama had haar tas op haar schoot getrokken en Tanie zag dat ze haar hand op het hoekje hield waar Norman op gekauwd had. Haar been wiebelde.

‘Dit is meneer Cruikshank. Hij is het hoofd van de sectie Wiskunde. En ik ben meneer Daly. Ik ben hier sinds twee jaar rector.’

Ze schudde hun de hand en glimlachte terug.

Tanie had ze ook een hand moeten geven, maar het enige wat ze hoorde waren de woorden ‘hoofd van de sectie Wiskunde’. Ze keek op van haar koekje. ‘Doen jullie meetkunde?’

‘Jazeker.’

‘En kansberekening?’

‘Dat ook.’

Meneer Cruikshank leunde voorover. ‘We hebben naar het resultaat van jouw toets gekeken. En wij denken, Costanza, dat je volgend jaar al eindexamen kunt doen in wiskunde, dan heb je dat maar vast gehad. Want ik denk dat je de echte wiskundeproblemen veel leuker zult vinden.’

Ze keek hem aan. ‘Hebt u hier echte examens?’

‘Ja, ik heb er hiernaast nog wel een paar. Wil je die soms zien?’

Ze kon niet geloven dat hij dat nog moest vragen. Ze overwoog even om ‘DUH’ te zeggen, zoals Nicky. Maar ze knikte alleen maar.

Meneer Daly gaf mama een kopje koffie. ‘Ik zal er niet omheen draaien, mevrouw Thomas. U weet zelf ook dat uw dochter een uitzonderlijk talent heeft. Scores zoals die van haar hebben we nog maar één keer eerder gezien, en dat was van een leerling die hierna ging promoveren aan Trinity.’

Tanie knikte, hoewel ze geen idee had waar hij het over had.

Hij praatte maar door. Ze luisterde niet meer echt want ze was aan het berekenen hoeveel koekjes ze nog kon eten, dus het enige wat ze hoorde was: ‘... voor een zeer select groepje leerlingen met een aantoonbaar talent hebben we een nieuwe beurs in het leven geroepen.’ Bla, bla, bla. ‘Daarmee heeft een kind dat anders misschien niet de voordelen van een school als deze zou genieten de kans om die talenten te ontplooien...’ Bla, bla, bla. ‘Hoewel we heel benieuwd zijn hoe ver Costanza het kan schoppen in de wis-

kunde, willen we dat ze zich ook volledig ontwikkelt in de andere aspecten van haar schoolleven. We bieden alle mogelijke sportactiviteiten en een compleet muziekcurriculum.’ Bla, bla, bla. ‘Kinderen die goed zijn met cijfers zijn vaak ook goed in vreemde talen...’ Bla, bla, bla. ‘... en toneel – dat is vaak erg populair bij meisjes van haar leeftijd.’

‘Ik hou eigenlijk alleen maar van wiskunde,’ zei ze tegen hem. ‘En van honden.’

‘Tja, we hebben je niet zo veel te bieden op het gebied van honden, maar wat wiskunde betreft kun je je hier volop ontwikkelen. Ik denk dat het je nog zal verbazen wat je nog meer leuk vindt. Bespeel je een instrument?’

Ze schudde haar hoofd.

‘Spreek je vreemde talen?’

Het viel wat stil in de kamer.

‘Andere interesses?’

‘We gaan op vrijdag altijd zwemmen,’ zei mama.

‘Sinds papa weg is, zwemmen we nooit meer.’

Mama glimlachte een beetje scheef. ‘Wel waar, Tanzie.’

‘Eén keertje. Op 13 mei. Maar tegenwoordig moet je op vrijdag altijd werken.’

Toen vertrok haar glimlach echt heel raar, alsof ze haar mondhoeken niet meer omhoog kon houden.

Meneer Cruikshank liep de kamer uit en kwam even later terug met de examens. Ze propte het laatste koekje in haar mond, stond op en ging naast hem zitten. Hij had een hele stapel bij zich. Dingen waar zij nog niet eens aan begonnen was!

Ze begon ze samen met hem door te nemen, liet hem zien wat ze wel en wat ze nog niet had gedaan, en op de achtergrond hoorde ze de stemmen van mama en de rector doormurmelen. ‘We zijn ons terdege bewust van de valkuilen, zowel in psychologische zin als anderszins, die zich kunnen voordoen als kinderen worden gestimuleerd om zich in maar één richting te ontwikkelen...’ Bla, bla, bla... ‘Als Costanza bij ons komt, zien we haar wiskundige vermogens weliswaar als haar kracht, maar we zullen ook in spirituele zin voor haar zorgen...’

Het klonk alsof het wel goed ging. Tanzie liet haar aandacht glij-

den naar wat er op de bladzijde stond. Het kon wel eens iets met vernieuwingstheorie te maken hebben. ‘Ja,’ zei meneer Cruikshank zachtjes, met zijn vinger op het papier. ‘Maar het opmerkelijke van vernieuwingsprocessen is dat als we een bepaalde vooraf vastgestelde tijdsperiode wachten en dan kijken naar hoe groot het vernieuwingsinterval waar het zich in bevindt precies is, we kunnen verwachten dat het meestal groter is dan een vernieuwingsinterval van gemiddelde grootte.’

Dit kende ze! ‘Dus het kost de apen meer tijd om Macbeth te typen?’ vroeg ze.

‘Precies.’ Hij glimlachte. ‘Ik wist niet zeker of je de vernieuwingstheorie al geleerd had.’

‘Niet echt. Maar meneer Tsvangarai heeft me er wel eens iets over verteld en toen heb ik het opgezocht op internet. Dat met die apen vond ik leuk.’ Ze bladerde door. Er waren heel veel vraagstukken. De getallen straalden haar tegemoet. Ze voelde haar brein gonzen, zo graag wilde ze ermee aan de slag. Ze wist dat ze naar deze school moest. ‘Mam,’ zei ze. Ze viel grote mensen nooit in de rede, maar ze was zo opgewonden dat ze haar manieren was vergeten. ‘Denk je dat we een paar van deze examens mee kunnen krijgen?’

Meneer Daly keek op. Het gebrek aan manieren leek hem niet te storen. ‘Meneer Cruikshank, kunnen we er een paar missen?’

‘Je kunt deze wel meenemen.’

Hij gaf ze aan haar! Zomaar! Tanzie bladerde verder. Buiten rinkelde een bel en ze hoorde dat er kinderen voorbij het raam van het kantoor liepen, hun voeten knerpend over het grind. Ze stak haar hoofd omhoog om naar ze te kijken. Ze wilde zien of er nog meer kinderen boeken lazen.

‘Dus... wat gaat er nu gebeuren?’

‘Wij willen Costanza... Tanzie... een beurs aanbieden.’ Hij pakte een glanzende brochure van tafel. ‘Hier zijn onze prospectus en alle relevante documentatie. De beurs dekt 90 procent van de kosten. Het is de hoogste beurs die onze school ooit aan iemand heeft aangeboden. Meestal is 50 procent ons maximum, gezien de lange wachtlijst van leerlingen die hier graag naar school zouden willen. De nieuwe beurs is bedoeld voor kinderen met talenten op een uitzonderlijk hoog niveau.’

‘Zoals ik,’ zei Tanzie.

‘Zoals jij.’ Hij hield het bord voor haar op. Op de een of andere manier hadden ze er weer allemaal nieuwe koekjes op gelegd. Dit was echt de coolste school ooit.

‘90 procent,’ zei mama. Ze legde haar koekje op haar schoteltje.

‘Ik begrijp wel dat het nog steeds een aanzienlijke financiële verplichting is. En er komen nog kosten bij voor het uniform, en reiskosten, en de extra’s die ze misschien wil, zoals muziek of schoolreisjes. Maar ik wil graag benadrukken dat dit een ongelofelijke kans is.’ Hij boog zich voorover. ‘We zouden jou hier heel graag willen hebben, Tanzie. Je wiskundeleraar zegt dat het zo’n plezier is om met je te werken.’

‘Ik hou van school,’ zei ze, en ze stak haar hand uit naar nog een koekje. ‘Ik weet dat veel van mijn vrienden het saai vinden. Maar ik ben liever op school dan thuis.’

Ze lachten allemaal ongemakkelijk.

‘Niet vanwege jou, mam,’ zei ze. ‘Maar mijn moeder moet heel veel werken.’

Iedereen viel stil.

‘Dat moeten we allemaal,’ zei meneer Cruikshank.

‘Enfin. Jullie hebben heel wat om over na te denken. En jullie zullen nog wel andere vragen voor ons hebben. Drinkt u even rustig uw koffie op, dan haal ik een leerling om jullie de rest van de school te laten zien. Dan kunnen jullie het er ondertussen samen over hebben.’

Die avond ging mama naar Nicky’s kamer en liet hem Skype aanzetten op zijn computer. Elke zondag stuurde ze papa een halfuur van tevoren een sms, en dan ging hij bij oma voor de computer zitten zodat Tanzie met hem kon praten. Dan zat ze aan Nicky’s bureau en probeerde zich niet te laten afleiden door het kleine plaatje van zichzelf in de hoek. Het leek altijd of haar hoofd een heel rare vorm had.

Maar het was vandaag geen zondag.

Ze was in de tuin en gooide een bal weg voor Norman. Ze was ervan overtuigd dat hij die ooit zou halen en terugbrengen. Tanzie had ergens gelezen dat de kans dat een dier leert hoe het iets moet

doen vier keer zo groot is als je het blijft herhalen. Ze wist alleen niet zeker of dit wel opging voor Norman.

Ze hadden Norman uit het asiel gehaald toen papa net weg was en mama elf nachten achter elkaar wakker lag omdat ze bang was dat ze in hun slaap vermoord zouden worden als mensen doorhadden dat hij er niet meer was. Hij is heel lief voor kinderen, een geweldige waakhond, zeiden ze bij het asiel. En mama zei steeds: 'Maar hij is zo groot.'

'Dat schrikt juist goed af,' antwoordden ze opgewekt glimlachend. 'En hadden we al gezegd hoe lief hij is voor kinderen?'

Nu, twee jaar later, zei mama dat Norman in feite een enorme vreet-schijtmachine was. Hij banjerde door het huis en liet overal haar en vieze luchtjes achter. Hij kwijlde op de kussens en jankte in zijn slaap, waarbij zijn enorme poten door de lucht peddelden alsof hij aan het zwemmen was. Mama zei dat het asiel gelijk had: niemand zou ooit bij hen inbreken, uit angst om te stikken door Normans stank.

Ze was gestopt met haar pogingen om hem uit Tanzies kamer te verbannen. Als Tanzie 's ochtends wakker werd, lag hij altijd uitgestrekt over driekwart van het bed, met zijn harige poten dwars over haar matras, zodat zij lag te rillen onder een piepklein hoekje van haar dekbed. Mama mopperde over haren en hygiëne, maar Tanzie vond het niet erg. Zij en Norman hadden een speciale band. Ze wist zeker dat hij dat op een dag zou laten blijken.

Toen ze twee was, kregen ze Nicky. Tanzie ging op een avond naar bed en toen ze wakker werd lag hij in de logeerkamer, en mama zei dat hij zou blijven en dat hij haar broer was. Ze wist niet of ze een speciale band hadden, ook al waren ze 50 procent familie. Tanzie had hem ooit gevraagd welk genetisch materiaal ze volgens hem deelden, en toen had hij geantwoord: 'Het gestoorde loser-gen.' Ze dacht dat hij een grapje maakte maar ze wist niet genoeg over genen, dus ze kon het niet controleren.

Ze was bezig haar handen onder de buitenkraan af te spoelen toen ze hen hoorde praten. Nicky's raam stond open en hun stemmen dreven de tuin in.

'Heb je de waterrekening al betaald?' vroeg Nicky.

'Nee. Ik heb nog geen tijd gehad om naar het postkantoor te gaan.'

‘Er staat hier dat dit de laatste herinnering is.’

‘Ik weet dat het de laatste herinnering is.’ Mama deed kattig, zoals altijd als het over geld ging. Het bleef even stil. Norman pakte de bal op en liet hem aan haar voeten vallen. Daar lag hij, slijmerig en smerig.

‘Sorry, Nicky. Ik... ik moet dit gesprek nu voeren. Ik regel het morgen, dat beloof ik. Wil jij je vader nog spreken?’

Tanzie wist wel wat het antwoord was. Nicky wilde nooit meer met papa praten.

‘Hoi.’

Ze ging pal onder het raam staan, heel stil. Ze kon papa’s stem horen.

‘Alles in orde?’ Papa klonk gespannen. Ze vroeg zich af of hij soms dacht dat er iets ergs was gebeurd. Misschien kwam hij wel terug als hij dacht dat Tanzie leukemie had. Ze had ooit een film op televisie gezien waarin de ouders van een meisje gescheiden waren en weer bij elkaar kwamen omdat zij leukemie had. Maar Tanzie wilde zelf liever geen leukemie, want ze viel flauw van naalden en ze had best mooi haar.

‘Alles is oké,’ zei mama. Ze vertelde niet dat Nicky in elkaar geslagen was.

‘Wat is er dan?’

Stilte.

‘Heeft je moeder de boel behangen?’ vroeg mama.

‘Wat?’

‘Nieuw behang.’

‘O, dat.’

Hing er nieuw behang in oma’s huis? Het gaf Tanzie een vreemd gevoel. Papa en oma woonden in een huis dat zij misschien niet meer zou herkennen. Het was nu 348 dagen geleden dat ze papa voor het laatst had gezien. En 433 dagen sinds ze oma voor het laatst had gezien.

‘Ik moet het met je hebben over Tanzies school.’

‘Hoezo – misdraagt ze zich?’

‘Nee, het is iets heel anders, Marty. Ze krijgt een beurs aangeboden door St Anne’s.’

‘St Anne’s?’

‘Ze zeggen dat ze krankzinnig goed is in wiskunde.’

‘St Anne’s.’ Het klonk alsof hij het niet kon geloven. ‘Ik bedoel, ik wist wel dat ze slim was, maar...’

Hij klonk heel erg blij. Ze drukte zich tegen de muur en ging op haar tenen staan om het beter te kunnen verstaan. Misschien kwam hij wel terug als zij naar St Anne’s ging.

‘Ons kleine meisje op die chique school...’ Zijn stem zwol van trots. Tanzie stelde zich voor dat hij nu al zat te bedenken wat hij tegen zijn vrienden in de kroeg zou zeggen. Alleen hij kon niet naar de kroeg. Want hij zei altijd tegen mama dat hij geen geld had voor leuke dingen. ‘Wat is dan het probleem?’

‘Nou... het is een heel forse beurs. Maar die dekt niet alle kosten.’

‘Wat wil dat zeggen?’

‘Dat wil zeggen dat we zelf vijfhonderd pond per semester moeten bijpassen. En het uniform. En het inschrijfgeld van vijfhonderd pond.’

De stilte duurde zo lang dat Tanzie zich afvroeg of de computer soms gecrasht was.

‘Ze zeggen dat we na een jaar een verzoek kunnen indienen voor dispensatie. Dat is ook weer een of andere beurs die je extra kunt krijgen als ze vinden dat je dat verdient. Maar om haar door dat eerste jaar heen te krijgen moeten we dus ergens tweeduizend pond vandaan zien te halen.’

En toen schoot papa in de lach. ‘Je maakt zeker een grapje?’

‘Nee, ik maak geen grapje.’

‘Waar moet ik twee ruggen vandaan halen, Jess?’

‘Ik dacht alleen, ik –’

‘Ik heb niet eens een fatsoenlijke baan. Er is hier helemaal geen werk. Ik... ik krabbel er net pas weer bovenop. Het spijt me, schatje, maar dit gaat hem niet worden.’

‘Kan je moeder niet bijspringen? Misschien heeft die nog wat spaargeld. Kan ik haar even spreken?’

‘Nee. Ze is... weg. En ik wil niet dat jij bij haar aanklopt om geld. Ze heeft al genoeg aan haar hoofd.’

‘Ik klop niet bij haar aan om geld, Marty. Ik dacht dat ze haar enige kleinkinderen misschien zou willen helpen.’

‘Het zijn niet meer haar enige kleinkinderen. Elena heeft een zootje.’

Tanzie bleef heel stil staan.

‘Ik wist niet dat ze zwanger was.’

Tanzie had een klein neefje. En ze wist het niet eens. Norman plofte neer aan haar voeten. Hij keek haar aan met zijn grote bruine ogen, en rolde toen langzaam en kreunend om, alsof het zwaar werk was, op de grond gaan liggen. Hij bleef haar aankijken in de hoop dat ze hem over zijn buik zou kroelen, maar ze was te gespannen aan het luisteren.

‘Nou ja... en als we de Rolls eens verkochten?’

‘Ik kan de Rolls niet verkopen. Ik ga hem weer verhuren voor bruiloften.’

‘Het ding staat al bijna twee jaar weg te roesten in de garage.’

‘Ik weet het. Ik kom hem wel halen, binnenkort. Ik heb nu alleen geen plek waar ik hem veilig kan neerzetten.’

De stemmen kregen een scherp randje. Zo eindigden hun gesprekken vaak. In het begin was mama dan altijd heel aardig, maar dan gebeurde er iets waardoor ze kortaf en gespannen werden tegen elkaar. Ze hoorde dat mama diep ademhaalde. ‘Wil je er in elk geval over denken, Marty? Ze wil echt heel graag naar die school. Echt heel, heel erg graag. Toen die wiskundeleraar daar met haar praatte, klaarde haar gezicht op, op een manier die ik niet meer bij haar heb gezien sinds –’

‘Sinds ik weg ben.’

‘Zo wilde ik het niet zeggen.’

‘Dus het is allemaal mijn schuld.’

‘Nee, het is niet allemaal jouw schuld, Marty. Maar ik ga ook niet net doen alsof het allemaal zo leuk is voor die kinderen. Tanzie begrijpt niet waarom je nooit meer langskomt. Ze begrijpt niet waarom ze je bijna nooit meer ziet.’

‘Ik kan me de reiskosten niet veroorloven, Jess. Dat weet je best. Het heeft geen zin dat je zo aan mijn kop blijft zeuren. Ik ben ziek.’

‘Ik weet wel dat je ziek bent.’

‘Zij kan komen wanneer ze maar wil. Dat heb ik je al gezegd. Stuur ze allebei maar langs in de vakantie.’

‘Dat kan niet. Ze zijn te jong om dat hele eind in hun eentje te reizen. En ik kan die reis voor ons allemaal niet betalen.’

‘En dat zal ook wel weer mijn schuld zijn.’

‘Ach, kom nou toch.’

Tanzie duwde haar nagels in de zachte delen van haar handen. Norman bleef haar afwachgend aankijken.

‘Ik wil geen ruzie met je, Marty,’ zei mama, en haar stem klonk laag en voorzichtig, als die van een leraar die iets uitlegt wat je al hoort te weten. ‘Ik wil alleen dat je nadenkt of er niet een manier is waarop jij hier ook aan kunt bijdragen. Het zou Tanzies leven veranderen. Het zou betekenen dat zij niet zo aan hoeft te modderen als... wij.’

‘Daar zou ik niet zo zeker van zijn.’

‘Wat bedoel je?’

‘Kijk jij soms nooit naar het nieuws, Jess? Iedereen die nu afstudeert wordt werkloos. Het maakt niet uit wat je opleiding is. Ze zal hoe dan ook moeten vechten. Ze moet hoe dan ook aanmodderen.’ Hij zweeg. ‘Nee. Het heeft geen zin om ons alleen hiervoor nog dieper in de schulden te steken. Die scholen doen natuurlijk alsof het allemaal heel bijzonder is, alsof zij heel bijzonder is, en dat ze zulke geweldige kansen krijgt als ze daar naartoe gaat, enzovoort, enzovoort. Zo zijn die lui.’

Mama zei niets meer.

‘Nee, als ze echt zo slim is als zij beweren, redt ze het ook wel zonder hen. Ze blijft maar mooi op McArthur’s, net als iedereen.’

‘Net als die kleine klootzakken die in hun vrije tijd broeden op manieren om Nicky in elkaar te kunnen slaan. En net als die meisjes met hun dikke lagen make-up, die niet meedoen aan gym omdat ze anders een nagel breken. Ze past daar niet, Marty. Ze past daar gewoon niet.’

‘Dat klinkt wel erg snobistisch.’

‘Nee, dat klinkt als iemand die accepteert dat haar dochter een beetje anders is. En dat ze misschien naar een school moet waar ze dat juist heel goed vinden.’

‘Ik werk er niet aan mee, Jess, sorry.’ Hij klonk afgeleid, alsof hij in de verte iets hoorde. ‘Hé, ik moet gaan. Laat haar me zondag maar skypen.’

Het bleef heel lang stil.

Tanzie telde tot veertien.

Ze hoorde de deur opengaan en ze hoorde Nicky zeggen: ‘Nou, dat ging lekker.’

Ze boog voorover en kroelde eindelijk over Normans buik. Ze deed haar ogen dicht zodat ze de traan die op zijn buik viel niet hoefde te zien.

‘Hoe zit het met de loterij, doen we daaraan mee?’

‘Nee.’

Het bleef negen tellen stil. Toen echode mama’s stem in de stilte: ‘Daar moeten we dan maar snel mee beginnen.’

Lees verder in *Vier plus één*